

İNTERNET KULLANIMINDA KADIN-ERKEK EŞİTSİZLİĞİ*

Kenan BÖLÜKBAŞ**
M. Cengiz YILDIZ***

Özet: Kadın-erkek arasındaki cinsiyet eşitsizliğinin temelinde, genellikle kadınların eğitim seviyelerinin düşük olması yatmaktadır. Eğitimsizlik yanında; Diyarbakır gibi kendine özgü nitelikler taşıyan bölgelerde, kızların okutulmaması, ekonomik hayata atılmalarının engellenmesi, ev eksenli bir yaşam sürmeye zorlanmaları vb. nedenler de etkili olmaktadır. Toplumsal yaşamı ilgilendiren birçok olgu ve gelişme alanında olduğu gibi, internet alanında da kadınlarla erkekler arasında birçok eşitsizliğe rastlamak mümkündür. Özellikle internet kafelerde, internet kullanımında erkeklerin lehine, büyük bir farklılaşma ve eşitsizliğin olduğu dikkat çekmektedir. İnternet kullanımında kadın-erkek eşitsizliğinin giderilmesi ve bilgi-iletişim teknolojilerinde kadınlar ve erkeklerin üretici ve tüketici olarak eşit oranlarda yararlanmalarını sağlamak için, kalıplaşmış cinsiyet rollerinde bir değişim yaşanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnternet, İnternet Kafe, İnternet Kullanımı, Kadın-Erkek Eşitsizliği

USE OF INTERNET AND INEQUALITY OF WOMAN-MAN

Abstract:The base of the inequality between man en women is generally the lover education level of women. In addition to the low rate of education level, reasons such as not sending girls to the schools in feudal areas like Diyarbakır, preventing women being active in economic life and forcing women to live a house-originate life are important. There is a lot of inequality in internet usage in internet cafes like in social life. Especially, in internet cafes, men are using internet more than women. In order to solve the inequality in internet usage, man and women should be active in information and communication technology as producers or consumers in the some ratio, and should remove gender roles.

Key Words: Internet, Internet Cafe, Use of Internet, Inequality of Woman-Man

GİRİŞ

Bu çalışmada, internet'e ulaşmada önemli bir aracı mekân olan internet kafeler ve internet kullanıcılarının bazı özellikleri hakkında bilgi sahibi olabilmek için, Diyarbakır'daki internet kafe kullanıcıları arasında yapılan bir araştırmanın sonuçlarından yararlanılması yoluna gidilecektir (Bölükbaş,2003). Araştırmaya göre, internet kafelerde erkeklerin lehine, belirgin bir dengesizliğin var olduğu ve cinsiyet bazında, büyük bir farklılaşma ve eşitsizliğin olduğu dikkat çekmektedir. Burada, internet kafe

* Bu çalışma, 16-18 Ekim 2003 tarihleri arasında, Sivas'ta, Cumhuriyet Üniversitesi'nde, Sosyoloji Derneği tarafından gerçekleştirilen, **Değişen Dünya ve Türkiye'de Eşitsizlikler-IV. [Ulusal] Sosyoloji Kongresi**'ne bildiri olarak sunulmuştur.

** Prodüktör, TRT Diyarbakır Bölge Müdürlüğü kbolukbas@hotmail.com

*** Yrd.Doç.Dr., Elazığ Zülfü Açar Polis Meslek Yüksek Okulu
mcyildiz@hotmail.com, cengizyildiz@pa.edu.tr

kullanıcılarının cinsiyet durumları ele alınacak ve bu alandaki kadın-erkek eşitsizliğinin neden ve sonuçları üzerinde birtakım değerlendirmelerde bulunulacaktır. Kuramsal bilgilerle, yapılan alan çalışması sonuçları birlikte ele alınacaktır. Araştırma, betimsel ve açıklayıcı bir amaca yöneliktir.

İNTERNET

İnternet, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır. Aynı zamanda, insanların gittikçe artan “üretilebilir bilgiyi saklama, paylaşma ve ona kolayca ulaşma” istekleri sonrasında ortaya çıkmış bir teknolojidir. Günümüzün ve geleceğin en büyük iletişim araçlarından birisi olan bilgisayar ve internet sayesinde, pek çok alandaki bilgilere kolay, ucuz, hızlı ve güvenli bir şekilde erişilebilmektedir.

Bilindiği gibi internet, 1969 yılında ABD’de askeri amaçlı, ARPANET (Advanced Research Project Authority Net) adı verilen proje sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu projeye dört bilgisayar, bir ağ yardımıyla birbirine bağlanmıştır. 1969’dan bugüne kadar, büyük bir gelişme gösteren ve “ağlar ağı” olarak nitelendirilen internet, ülkemizde 1993’ün Nisan ayından itibaren kullanılmaya başlanmıştır¹.

İNTERNET KAFE

İnternet kullanıcıları, internete genellikle evden, işyerinden ya da internet kafelerden bağlanabilmektedirler. İlk defa ABD’de ortaya çıkan internet kafelerin, ülkemizdeki geçmişi ise 6–7 yıl öncesine dayanmaktadır. İnternet kafeler, saat üzerinden kiralama sistemi ile çalışan, genel olarak ev ya da işyerinde internet erişimine sahip olmayan kişilere, internet ve bilgisayar kullanma olanağı sunan mekânlardır.

2001 yılında, IBS Pazar Araştırmaları Hizmetleri’nin, Türkiye’nin 7 ilinde, 12 yaş üzeri 1500 kişi ile yaptığı araştırma sonuçlarına göre, internet kullanıcılarının %35’i, bilgisayarı internet kafelerde kullanmaktadır².

İnternet’in çok hızlı geliştiği ülkelerden biri olan Türkiye’de, kayıtlı internet abonesi sayısının 2.5–3 milyon civarında olduğu sanılmaktadır. Kayıtlı kullanıcıların yanı sıra, işyeri ve internet kafe gibi mekânlardaki kullanım da dikkate alındığında, internetteki Türk nüfusunun 4 milyona yaklaştığı tahmin edilmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü’nün 24.12.2001 tarihli belgesine

¹ <http://www.itu.edu.tr/bid/bilgi/dokuman/tarihce/html>

² <http://turk.internet.com/eticaret/reklam/image>

göre, ülkemizde yasal olarak faaliyet gösteren internet kafe sayısı, 5.374'dür (EGM,2001).

İNTERNET KULLANIMI VE KADIN

İnternet'in, gelecek için umut verici bir gelişim sürecine girdiği ülkemizde, başta kadınlar olmak üzere, tüm insanlar için daha özgür, daha yaşanılır bir dünyanın kapıları aralanmıştır. Ancak, toplumsal yaşamı ilgilendiren birçok olgu ve gelişme alanında olduğu gibi, internet alanında da kadımlarla erkekler arasında birçok eşitsizliğe rastlamak mümkündür. İnternetin yayılmaya başladığı yıllarda, dünyada ve ülkemizde internet kullanan kadınların sayısının erkeklerden daha az olması, bunun en önemli kanıtıdır. İnternetin sunduğu olanakların farkına varılmaya başlanmasıyla birlikte bugün, ilk yıllara göre kadın kullanıcıların sayısının belirgin biçimde arttığı söylenebilir.

Türkiye'deki kadın internet kullanıcılarına ilişkin dikkate değer kaynakların bulunmaması nedeniyle, bu konuda sunulacak bilgiler, çok sınırlı olarak aktarılma durumundadır.

Bilgi Çağı'nda eğitime olan ihtiyaç, her zamankinden daha fazla kendini hissettirmektedir. Teknolojinin meydana getirdiği olanaklar ve eğitim bilincinin gelişmesi sayesinde, eğitim alanında, ancak yüzyıllar boyunca alınabilecek bir yol alınmıştır. İnternet kullanımı, yeni teknolojilerin elde edilmesinde önemli bir yere sahipken, internet kullanımının gerçekleşebilmesi için de, belli bir eğitim altyapısı gerekmektedir.

Birçok alanda olduğu gibi, kadın-erkek arasındaki cinsiyet eşitsizliğinin temelinde de, genellikle insanların eğitim seviyelerinin düşük olması yatmaktadır. Bu yönüyle; kızların öğrenim haklarının ellerinden alınması, kadınların şiddete maruz kalması, internet gibi teknolojilerin sağladığı olanaklara ulaşma vs., eğitimle yakından ilgili olmaktadır.

Eğitim seviyesinin en önemli göstergesi olan okur-yazarlık oranlarına bakıldığında, ülkemizde okur-yazarlık oranının kadınlarda %77, erkeklerde %94 olduğu görülür. Türkiye, kadın yetişkin okur-yazarlık oranında (%72) dünya ortalamasının (%65) üstündedir. Cinsler arasındaki mevcut durum, birçok eşitsizliğin meydana gelmesine zemin hazırlamaktadır. Bu eşitsizlik, özellikle kırsal-kentsel alan ayrışmasında görülmektedir. Okur-yazar olmayanların oranı, kentsel erkek nüfusta %4.5, kadın nüfusta %18.7, kırsal erkek nüfusta %10.1, kadın nüfusta %30.4'tür. Bu durum, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, daha da yüksek oranlara yükselmektedir. Çünkü Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, her 10 kadından 5'i

okuma-yazma bilmemektedir. Aynı şekilde, 15-49 yaş arası eğitimsiz kadınların %42'si Diyarbakır, Erzurum ve Şanlıurfa'da yaşarken, bu üç kent aynı zamanda, okula kayıtlı olmayan çocuk oranlarıyla da en ileride bulunmaktadır (Ecevit,2001).

Kadın-erkek eğitim eşitliği söz konusu olduğunda, bu olumsuz tablo her aşamada karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, okul öncesi, ilk, orta, yüksek öğretimde vs. kendisini göstermektedir. Bu tablonun belirleyici değerleri, kültürel olduğu kadar ekonomik güçtür: Kadın ve kız evde tutulmakta, ev işlerinde kullanılmak istenmekte, böylece okullaşma maliyetinin erkek çocuklardan yüksek olduğu varsayılarak, okullaştırmadan kaçınılmaktadır. Ayrıca öğrenime devam etmemenin en önemli nedeni, ailenin izin vermemesidir. Yani, öncelikle toplumdaki kadın algılamasının değiştirilmesi gerekmektedir (Ecevit,2001).

Eğitim imkânları açısından yaşanan kadın-erkek eşitsizliğinin, eğitim seviyesiyle yakından ilgili olan internet kullanımında da kendini göstermesi beklenen bir durumdur. Diyarbakır kent merkezindeki internet kafelerde, 150 internet kullanıcısı üzerinde yapılan araştırmaya göre, internet kafe kullanıcılarının %94.7'si erkek, %5.3'ü kadındır. Kuloğlu (2001)'nun, Ankara'da internet kafelerde yaptığı araştırmada, erkek kullanıcıların oranı %80, kadın kullanıcıların oranı %20'dir. İki yerleşim birimi arasında, kadın kullanıcıların oranı açısından önemli bir fark göze çarpmaktadır. Genel olarak, internet kafe kullanıcılarının cinsiyetlerine bakıldığında, kadın kullanıcıların erkeklere oranla çok düşük düzeyde kaldıkları görülmektedir. İnternetteki kadın oranının düşük olması, bu kesim hakkında birtakım değerlendirmelerde bulunulmasını engelleyebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), 2001 yılında açıklanan raporuna göre, internet kullanıcılarının çoğunluğu erkek, üniversite mezunu ve yüksek gelir düzeyine sahiptir. Avrupa Birliği'nde internet kullanıcılarının %25'inin kadın olduğu, Latin Amerika'da ise, bu oranın %38'leri bulunduğu ifade edilmektedir. Teknolojik açıdan gelişmiş bir ülke olan Japonya'da, kadınların %18'inin internet kullanıcısı olduğu belirtilen raporda, Ortadoğu ülkelerinde ise bu oranın, ancak %4'e ulaştığı bildirilmektedir³. Buna göre, ülkemizdeki kadın internet kullanıcı oranının, ancak Ortadoğu ülkelerinin üstünde olduğu söylenebilir.

Bilindiği gibi toplumumuzda kadınların ve erkeklerin paylaştığı alanlar; gelenek, görenek, töre gibi unsurların etkisiyle, cinsiyetlere biçilen roller gereği farklılaşmaktadır. Bu durum, kamuya açık alanlarda, erkeklere daha

³ <http://listweb.bilkent.edu.tr/kadin/2001/Feb/0002.html>

geniş olanaklar sunmaktadır. Erkeklerin kadınlara göre daha yoğun bulunduğu statlar, spor salonları, kahvehaneler bu durumun en açık göstergesidir. Burada; internet kafelerin, kahvehaneler gibi erkek egemen alanlardan biri olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu durum, açık bir eşitsizlik örneği olarak değerlendirilebilir.

Cinsiyet değişkeni, internete bağlanma sıklığıyla bağlantılı olarak ele alındığında, iki değişken arasında belirgin bir ilişkinin varlığı dikkat çekmektedir. İnternete bağlanma sıklığıyla ilgili olarak, kadın internet kafe kullanıcıları içinde, haftada 3-4 gün bağlananlar %37.5, her gün ve haftada 1-2 gün bağlananlar %25 oranındadır. Erkeklerde ise, her gün bağlananlar %35.9, haftada 3-4 gün bağlananlar %28.9, 1-2 gün bağlananlar %25.4, ayda bir bağlananlar %3.5 oranındadır. Her gün internete bağlanan kullanıcılar içinde, erkeklerin daha fazla olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, cinsiyet ile internete bağlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu, erkeklerin kadınlara göre daha yoğun internet kullandıkları söylenebilir. Bunda, internet kafelerin kahvehane kültürünün devamı olarak algılanmasının etkisi olabilir. Buna göre, internet kafelerin, toplumda erkek egemen bir yaşamın sürdürülmesinde önemli bir mekân olduğu ifade edilebilir.

Bilindiği gibi, genelde Türk toplumunda, özelde ise Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin önemli bir bölümünde, yoğun bir cinsiyet ayrımcılığı bulunmakta, kadınlar üzerinde erkeklerin baskısı, yoğun olarak kendini hissettirmektedir. Özellikle kırsal bölgede kızlar, küçük yaşta para karşılığı evlendirilmekte, bunlar, genel olarak ev eksenli bir yaşam sürmeye zorlanmaktadırlar. Bu durum, onların sosyal yönden izole olmaları ve dışlanmaları sonucunu doğurmaktadır. Bu açıdan kadınlar, internet kafeler gibi, erkeklerin yoğun olarak bulunduğu sosyal mekânları kullanma konusunda da ayrımcılığa uğrayabilmektedirler. Yapılan enformel görüşmelerde, birçok kadın internet kullanıcısının, gezme, eve geç gelme, arkadaşlarıyla buluşma, internet kafeleri kullanma gibi konularda erkek kardeşlerinin yaşadığı özgürlüğü yaşayamamanın öfkelerini taşıdıkları görülmektedir.

Evde internet olanaklarının artmasına paralel olarak, kadın internet kullanıcı oranının artacağı söylenebilir. Nitekim yapılan bir araştırma (Akman ve Sevdik,2003), bu yönde sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Yapılan araştırmalara göre, Türkiye'de, kentlerde kadın işsizlik oranı erkeklerin çok üzerindedir. Ülkemizde kadınlar, en çok tarım kesiminde istihdam edilmektedir. Öğrenim düzeyi yükseldikçe, işgücüne katılım oranı kadınlarda yükselmektedir (Ecevit,2001). Bu yönüyle, çalışan ya da okuyan

kadınların, çalışma ve okul yaşamının bütün zorluklarına rağmen, evde oturan kadınlara göre, sosyal izolasyondan kurtulma olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bir araştırmada (Akman ve Sevdik,2003), internet olanaklarından en çok yararlanan kadınların, akademisyen-eğitimciler olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla bağlantılı olarak internet kafeler, kadın kullanıcılar açısından sosyal izolasyondan kurtulmanın bir aracı olarak da görülebilir. Bu açıdan, kadın kullanıcıların daha çok öğrenci ya da çalışanlardan oluşması anlaşılabilir bir durumdur.

İnternet kullanıcılarının cinsiyet durumu ile internete bağlanma süreleri arasında bir ilişkinin varlığından söz edilebilir. Araştırmaya göre, hiçbir kadın internet kullanıcısı, haftada 20 saatten fazla internete bağlanmamaktadır. Haftada 20 saatten fazla internete bağlanan erkek internet kullanıcılarının oranı ise %24.6'dır. Haftada 1-5 saat arası internete bağlanan kadınlar %75, erkekler %26.8 oranındadır. Bu kategori, kadın internet kullanıcıların en yoğun olduğu kategoridir. Aileler, kız çocuklarını erkek çocuklara göre daha fazla kontrol etmek istemekte, bu nedenle de kızların internet kafede kalış süresini kısıtlayabilmektedir. Ayrıca, internet kafelerin erkek egemen sosyal mekânlar olması, kadın internet kullanıcıların bu mekânlarda uzun süre kalmasını engelliyor olabilir. İnternete bağlanma süresi arttıkça, kadın internet kullanıcılarının sayısı azalmaktadır. Haftada 6-10 saat arası bağlanan kadınların oranı %12.5, erkeklerin oranı %24.6'dır. 10-20 saat arası bağlanan kadınlar %12.5, erkekler %16.2 oranına sahiptir.

Genel olarak, erkeklerin kadınlardan daha uzun süre internete bağlanıyor olmasında, ailelerin, erkek kullanıcıların daha uzun süre internet kafede kalmasına izin vermesinin yanında, erkeklerin ekonomik açıdan kadınlara göre daha iyi durumda ve bağımsız olmalarının da etkisi olabilir. Erkek egemen sosyal mekânlar olarak nitelendirilen internet kafelerde, kadın kullanıcıların uzun süre -özellikle de geceleri- kalamamalarında, toplumsal anlamda var olan görece birtakım endişelerin payının da büyük olduğu ifade edilebilir.

Cinsiyetle, internette sanal sohbet -yani chat- yapma sıklığı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Buna göre, internet kafelerdeki kadın kullanıcıların yarısı (%50) hiç chat yapmamaktadır. Hiç chat yapmayan erkeklerin oranı ise, %33.8'dir. Kadınlarda chat yapma sıklığının, her gün bir kez ile 3-4 günde bir arasında değiştiği görülmektedir. Erkeklerde en fazla chat, 2-3 günde bir yapılmaktadır.

Ülkemizde internet, işlevsel kullanabilen belli bir kesim dışında, yoğun olarak sohbet etmek amacıyla kullanılmaktadır. Türk internet kullanıcıları, internetin hemen tüm sohbet (chat) sitelerini işgal etmişlerdir. Sayıları

yüzlere yaklaşmış internet sohbet alanlarının binlerce kullanıcısının haricinde, dünyadaki en yaygın sohbet alanlarını içeren icq'da bu alanları kullananların yaklaşık dörtte birinin Türk olduğunu görmek inanılmazdır. Türkiye'nin en büyük cemaatini, internet sohbet sitesi kullanıcıları oluşturmaktadır; Türkiye'nin birçok yerleşim birimini "pıtrak gibi" sarmış olan internet kafelere bakıldığında, bu sayının 15-45 yaş grubunun yaklaşık yarısını chat'çilerin oluşturduğunu söylemek abartı sayılmamalıdır (Radikal. 05.08.2001). Genel olarak internet kullanıcılarının; toplum içinde kolaylıkla dile getiremeyeceği görüş, düşünce ve deneyimleri paylaşmak, arkadaş (dost, sevgili) olunabilecek insanlarla tanışmak, yaptığı etkinliklere katkıda bulunabilecek insanlara ulaşmak, belirli konularda bilgi edinmek ya da bilgisini paylaşmak, yaşamını renklendirecek, heyecan ve hareket katacak kişiler ve etkinlikler bulmak ve günlük yaşamın getirdiği yorgunluk, sıkıntı ve kaygılardan arınmak, boşalmak ve rahatlamak için chat'i tercih ettikleri söylenebilir.

Yapılan gözlemler sonucu, sayıca erkek kullanıcılar fazla olsa da, chat yapma amaçları ve biçimleri açısından kadın ve erkek kullanıcılar arasında çok büyük farklar olmadığı saptanmıştır. Bunun yanında, erkeklerin chat'e kadınlardan daha fazla ilgi göstermesinin nedenlerinin başında, gerçek yaşamda karşı cinsle ilişki kurmakta yaşadıkları sorunların geldiği ileri sürülebilir. Türkiye'de, sohbet odaları kadar popüler olmayan, ancak, giderek yayılan web tabanlı tanışma ve arkadaşlık sitelerinin sayılarında gözlenen artış, karşı cinsle tanışma gerçeğinin bir işareti olarak ele alınabilir.

Kadınların erkeklerden daha az chat yapmasında, chat'in uzun zaman ve dolayısıyla yüksek bir ekonomik bedel gerektirmesinin de etkisi olabilir.

Chat'te, özellikle erkekler, kendilerini kadın olarak tanıtır ve internette kolay arkadaş bulmaya çalışmaktadırlar. İnternet kullanıcıları, başka birisinin adıyla ve özellikleriyle chat yaptığında, belli bir rahatlama hissi duyuyor olabilirler. Cinsiyetini farklı göstermede en ilginç bulgulardan birisi, chat ile kurulan ilişkilerde, erkeklerin, beklenenin üstünde cinsiyet değiştirme eğiliminde olmalarıdır. Erkeklerin kendilerini kadın olarak tanıtmalarının sebepleri araştırıldığında, chat ile iletişimde daha kolay arkadaş edinmek veya eğlenmek için bu yola başvurulduğuna ilişkin yanıtlar alınmıştır. Chat yapan kullanıcıların, gerçek yaşamda arkadaş edinme ve sosyal ilişkiler kurma konusundaki başarısız deneyimleri sonucunda, toplumsal yaşamdan kopuşa doğru yönelmeleri, sanal ortamın çekiciliğini daha da artırıyor olabilir.

Kuloğlu (2001)'nin araştırmasında, chat sırasında kadınların %52'si, erkeklerin ise %30.2'si kimliğini gizlemektedir. Buna göre, chat ortamındaki

kullanıcıların önemli bir kısmı, sohbetlerinde “yalan”a başvurmaktadır. Chat sırasında kadınların erkeklere göre daha çok kimliklerini gizlemesi, kadınların baskı altında yetiştirilmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bunun yanında kadınlar, gerçek yaşamda olduğu gibi sanal ortamda da tacize uğramaktadırlar. Bu nedenle kadınlar, gerçek kimlikleri ile sanal ortama katılmaktan kaçınıyor olabilirler. Bu durum, toplumumuzun kadına biçmiş olduğu rollerle doğrudan bağlantılı olarak ele alınabilir.

İnternet bağımlılığı ile cinsiyet arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Bağımlılık kategorilerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımına bakıldığında, genel toplam içinde erkek kullanıcıların en büyük çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan 150 internet kullanıcısı içinde, bağımlı olmayan kadın kullanıcıların oranı %75 iken, erkek kullanıcıların oranı %33'tür. Yüksek derecede bağımlılar kategorisinde hiç kadın kullanıcı bulunmazken, erkekler %6.4 oranındadır. Erkek kullanıcılarının büyük çoğunluğu (%60.6) orta derece bağımlılar kategorisinde yer alırken, kadın kullanıcılar, bağımlı olmayanlar kategorisinde yoğunlaşmaktadır. Buradan, erkeklerin kadınlara göre daha bağımlı oldukları sonucuna varılabilir. Bağımlılık oranları yükseldikçe, kadın internet kullanıcılarının sayısı düşmektedir.

SONUÇ

Yaşamın her alanında olduğu gibi internet kullanımında da toplumsal ve kültürel nedenlerden kaynaklanan kadın-erkek arasındaki eşitsizliğin giderilmesi, toplumun bütünüyle uygar ve evrensel değerlere ulaşmasına bağlı olarak gerçekleşebilecektir. Aslında, toplumdaki kadın-erkek eşitsizliğinin giderilebilmesinde, internet gibi yeni iletişim teknolojilerine erişimin önemli bir yere sahip olduğu ifade edilebilir.

Dünyada pek çok kadın, internet bilgi erişim sistemini ve e-posta iletişimini, kendi ürünlerini pazarlama, bilgi alışverişi ya da elektronik alış-veriş amacıyla kullanabilmektedir. Ülkemizde ise, kadınların bu kolaylıklara erişmesi, ekonomik, kültürel vb. nedenlerden dolayı güçlük taşımaktadır. Teknolojinin bu anlamda yayılması için, ülkemizde eğitim, maliyet, yerleşim ve zaman gibi kısıtlayıcı unsurların giderilmesi gerekmektedir. Bilgi çağında, kadınları teknolojik olanaklardan uzak tutmak, aynı zamanda özgürlükçü, katılımcı, demokratik ve insan haklarına dayalı toplum düzeninden de vazgeçmek anlamına gelebilmektedir.

İnternet kullanımı konusunda, kadınların, bu iletişim-bilgilenme aracından yeterince yararlanmadıkları görülmektedir. Kullanımı olanların, internetin sağladığı olanaklardan sınırlı düzeyde yararlandıkları, öğrenim düzeyinin artmasına ve evde internet bağlantısı olmasına göre ise, kullanma düzeyinde bir artış olduğu ifade edilebilir.

Toplumsal cinsiyet ayrımı; ruhsal, toplumsal ve kültürel anlamda kadının etkinlik düzeyini etkilemekte, eğitim-bilgi düzeyinin yükselmesi ve toplumsal değer ve normlarda değişim yaşanması sonucu, olumlu yönde bir gidiş söz konusu olmaktadır. Bu da, kadınların sanal âlemde daha aktif olması sonucunu doğurabilmektedir.

İnternet kullanımında kadın-erkek eşitsizliğinin giderilmesi ve bilgi-iletişim teknolojilerinde kadınlar ve erkeklerin üretici ve tüketici olarak eşit oranlarda yararlanmalarını sağlamak için, kalıplaşmış cinsiyet rollerinde değişimler yaşanması gereklidir. Böyle bir süreç başlatılıp, daha iyi bir konum yakalanmadan eşitlik, dolayısıyla demokrasi ve ekonomik, toplumsal gelişme ve teknolojik ilerleme tam anlamıyla gerçekleştirilemez.

İçinde bulunduğumuz bilgi ve iletişim çağı, kadın-erkek eşitsizliğinin hızla aşılmasının yollarını artırmıştır. Kadınların, bilgi işlem ve iletişim teknolojilerinden faydalanmasının önündeki engeller hızla kaldırılmalı, kadın internet kullanıcıları desteklenmelidir. Bu sayede kadınlar, bilgi-işlem becerilerini toplumsal, politik vb. alanlarda kullanabileceklerdir.

KAYNAKÇA

Akman, Varol ve Ayışığı B. Sevdik. (2003). İnternet'in Türk Kadınının Hayatındaki Yeri. *Karizma*. Ocak-Mart.

Bölükbaş, Kenan. (2003). *İnternet Cafeler ve İnternet Bağımlılığı zerine Sosyolojik Bir Araştırma: Diyarbakır rneđi*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi. Diyarbakır.

Ecevit, Yıldız. (2001). *Kadın-Erkek Eřitliđine Doğru Yürüyüř: Eğitim, alışma Yaşamı ve Siyaset*. TÜSİAD Raporu.

Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) (2001). *İllere Göre Umuma Açık Yerler İstatistiği*. EGM Yayınları. Ankara.

<http://listweb.bilkent.edu.tr/kadin/2001/Feb/0002.html>. (Erişim Tarihi: Eylül 2002).

<http://turk.internet.com/eticaret/reklam/image>. (Erişim Tarihi: Eylül 2002).

<http://www.itu.edu.tr/bid/bilgi/dokuman/tarihce/html>. (Erişim Tarihi: Eylül 2002).

Kuloğlu, Ceyda. (2001). *İnternet Cafeler ve İnternet Bağımlılığı: Ankara rneđi*. (Basılmamış Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

Radikal. 05.08.2001